Парвандаи аттестатсионии № 15
19-уми июни соли 2021, суратҷаласаи №17

ХУЛОСАИ ШӮРОИ ДИССЕРТАТСИОНИИ

6D.КОА-001-и назди Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ, дар бораи диссертатсияи Султонова Сурайё Абдурашидовна дар мавзӯи «Методикаи ташаккули салоҳияти иҷтмоӣ-фарҳангии донишҷӯён дар раванди таълими забони хориҷӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии техникии Ҷумҳурии Тоҷикистон».

Диссертатсияи Султонова Сурайё Абдурашидовна дар мавзӯи «Методикаи ташаккули салоҳияти иҷтмоӣ-фарҳангии донишҷӯён дар раванди таълими забони хориҷӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии техникии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.02 - назария ва методикаи таълиму тарбия (забонҳои хориҷӣ) (илмҳои педагогӣ) аз тарафи Шӯрои диссертатсионии 6D. КОА-001-и назди Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ (ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 121) барои ҳимоя пазируфта шудааст.

Диссертант Султонова Сурайё Абдурашидовна соли таваллудаш 01.01.1980, миллаташ тоҷик, оиладор, узви ҲХД Т, шаҳрвандиҶумҳурииТоҷикистон аст.

Солҳои 1997-2002 факултаи филологияи хориҷии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айниро аз зӯи ихтисоси муаллими забони англисӣ-немисӣ хатм намудааст. Соли 2002 ба ҳайси омӯзгори забони англисӣ дар "Дочерное предприятие Корпорации Sadr Ink (США) в Республике Таджикистан" ба фаъолияти меҳнатӣ оғознамуда, баъдан дар ташкилоти "Гули Умед" ба ҳайси омӯзгори забони англисӣ ба кор қабул шуда, худи ҳамон сол тариқи гузариш ба Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи М.Осимӣ ба вазифаи ассистенти кафедраи забонҳои хориҷӣ ба кор қабул гардидааст ва то ба имрӯдар ин вазифа фаъолият дорад.

Солҳои 2014-2019 дар аспирантураи шуъбаи ғоибонаи назди кафедраи методикаи таълими забони англисии ДДОТ ба номи С.Айнӣ таҳсил намудааст.

Мавзӯи диссертатсия тахти унвонӣ "Методикаи ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии донишҷӯён дар раванди таълими забони хориҷӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии техникии Ҷумҳурии Тоҷикистон" Дар Шӯрои олимони ДДОТ ба номи С.Айнӣ фз 03.04.2015, №3/61 тасдиқ гардидааст.

Ба диссертант шаҳодатнома дар бораи супоридаини имтиҳонҳои номзадӣ тахти №04/226 аз 10 ноябри соли 2020 аз ҷониби Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ дода шудааст.

Аз зӯи мавзӯи диссертатсия 13 мақолаи илмӣ нашр гардида, 4-тои он дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА назди Президенти ҶТ ва КОА ФР интишор шудаанд.

Диссертатсия дар ҷаласаи кафедраи методикаи таълими забони ангоисии ДДОТ ба номи С.Айнӣ аз 04 ноябри соли 2020 муҳокима ва ба ҳимоя тавсия шудааст. Шӯрои диссертатсионии 6D. КОА-001-и назди ДДОТ ба номи С.Айнӣ диссертатсияи мазкурро бо қарори №15 аз 15.03.2020 барои ҳимоя иҷозат додааст. Диссертатсия дар кафедраи забонҳои хориҷии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи М.С.Осимӣ ба анҷом расидааст.

Роҳбари илмӣ:Сайфуллаев Хайрулло Габдуллаевич – доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи забони олмонӣ, Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ.

Муқарризони расмӣ:

Неъматов Саъдуллоҷон Эргашевич - доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи забоншиносиии умумӣ ва типологияи муқоисавии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.

Эмомов Исматулло Боронович - номзади илмҳои педагогӣ, дотсент, мудири кафедраи забонҳои хориҷии Донишкадаи сайёҳӣ, соҳибкорӣ ва хизмати Тоҷикистон.

Муассисаи пешбар – Донишкадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода.

Ба автореферати диссертатсия тақризҳои зерин ворид шудаанд:

1. *Қосимов Олимҷон Ҳабибуллоевич* - мудири кафедраи забони тоҷикии Донишгоҳи тиббии Тоҷикистон ба номи Аўали ибни Сино, доктори илмҳои филологӣ, профессор. Тақриз мусбат аст.

2. *Муродов Баҳриддин Раҳмонович* - мудири кафедраи методикаи таълими забонҳои хориҷии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, номзади илмҳои филологӣ, дотсент. Тақриз мусбат аст.

3. *Наврузова Гулшан Турсуновна* - мудири кафедраи забони русии Донишгоҳи давлатии молия ва иктисоди Точикистон, номзади илмҳои педагогӣ. Тақриз мусбат аст.

4. *Рахманова Мавджуда Джамшедовна* - мудири кафедраи забони англисии Донишгоҳи (Славянии) Россия-Тоҷикистн, номзади илмҳои педагогӣ. Тақриз мусбат аст.

Дар муҳокима ва мубоҳиса ширкат варзиданд: доктори илмҳоифилологӣ. профессор Хоҷазод С., доктори илмҳои педагогӣ, профессор Юлдошев У.Р., доктори илмҳои химия, профессор Бандаев С.Г.

Диссертант оид ба мавзуи таҳқиқот 13 мақола ба табъ расонидааст, ки 4-тои он дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати маориф ва илми Федератсияи Русия нашр гардидааст.

Номгӯи муҳимтарин корҳое, ки муҳтавои асосии диссертатсияро инъикос менамоянд:

1. Султонова, С.А. (бо ҳаммуаллифӣ). Методикаи ташаккули салоҳияти фарҳанги иҷтимоии донишҷӯёни донишгоҳҳои техникӣ зимни омӯзиши забони хориҷӣ / С.А.Султонова, Х.Г.Сайфуллоев [Матн] // Паёми донишгоҳи омӯзгорӣ. Бахши «Илмҳои педагогӣ». –Душанбе, 2018. -№ 2 (74). –С.98-102.

2. Султонова С.А. Парадигмаи иҷтимой-фарҳангии таҳсилот ва хусусиятҳои хоси омодагии коммуникативии мутахассисони ояндаи муассисаи таҳсилоти олии техникӣ / С.А.Султонова [Матн] // Паёми донишгоҳи омӯзгорӣ. Бахши «Илмҳои педагогӣ». - Душанбе, 2018. -№ 5-1(77). –С.60-64.

3. Султонова, С.А. Технологияи мултимедӣ ҳамчун воситаи ташаккули завқи маърифатии донишҷӯёни муассисаҳои олии техникӣ / С.А.Султонова [Матн] // Паёми донишгоҳи омӯзгорӣ. Бахши «Педагогика». –Душанбе, 2019. -№ 2 (79). –С.21-26.

4. Султонова, С.А. (бо ҳаммуаллифӣ). Усул ва роҳҳои дурусти омӯзиши забони англисӣ барои навомӯзон / С.А.Султонова ва дигарон [Матн] // Паёми пажуҳишгоҳи рушди маориф. Бахши «Педагогика ва психология». –Душанбе, 2019. № 3 (27). –С.54-60.

5. Султонова, С.А., Формирование социокультурной компетенции студентов в условиях билингвизма / С.А.Султонова [Текст] // Материалы международной научно-практической конференции, посвященной 75-летию образования факультета романо-германских языков «Проблемы современной филологии и методики обучения иностранным языкм в ВУЗе».том 1. – Душанбе: ТГПУ, 2015. –С.296-301.

6. Султонова, С.А., Формирование коммуникативной компетентности студентов в социокультурных условиях технического вуза / С.А.Султонова [Текст] // Материалы республиканской научно-практической конференции (Кафедры английского языка факультета языков Азии и Европы «Сопоставительно-типологические исследования и современные методы обучения иностранным языкам». – Дунанбе: ТНУ, 2016. –С.184-190.

Шӯрои диссертатсионӣ таъкид менамояд, ки дар асоси таҳқиқоти ба анҷом расонидаи унвонҷӯ

- *муқаррар карда шуд*, ки ташаккули салоҳияти иҷтимой-фарҳанги донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ дар натиҷаи истифодаи технологияҳои инноватсионӣ дар омӯзиши забони хориҷӣ коркард карда шудааст;

- *пешниҳод карда шуд*, ки донистани салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангӣ донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ аз анҷоми фаъолияти касбии муваффақонаю самарабахши педагогӣ гувоҳӣ медиҳад;

- *исбот карда шуд*, ки вазифаҳои дар назди донишҷӯён гузошташуда ба тадриҷ тағйир ёфта, заминаҳои фаъолнокии онҳо давра ба давра, шурӯъ аз давраи худмуайянкунии шахсият тадриҷан инкишоф меёбанд. Дар ин ҳангом донишҷӯ намояндаи фарҳанги худӣ мебошад, то давраи гуфтугӯи фарҳангҳо, ки зимни он донишҷӯ таҳвилгари фарҳангҳо дар раванди таълими забони англисӣ дар муассисаи таҳсилоти олии техникӣ мебошад;

- *муайян гардид*, ки кори мақсаднок оид ба ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии донишҷӯён дар асоси модели таҳиякарда шуда бо татбиқи шароитҳои педагогии ҷудокардашуда бештар дараҷаҳои баланд ва миёнаи дараҷаҳои ташаккули маҳоратҳои мавриди таҳқиқро дар мутахассисониояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ таъмин мекунад;

- асоснок карда шуд, ки истифодаи имкониятҳои компютер барои мақсадҳои алоҳидаи дидактикӣ, истифодаи кори мустақилона, татбиқи шаклҳои гуногуни машғулияти интерактивӣ ба ташаккули ангезаи ботинӣ ба омӯзиши забони англисӣ, истифодаи он дар касби интихобкарда мусоидат намуда, қобилиятҳои эҷодии мутахассисониояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии техникиро ташаккул медиҳад;

- *пешниҳод карда шуд*, ки аҳамиятнокии ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ дар муҳити бисёрэтникӣ бо он муайян карда мешавад, ки тамоюлҳои дидактикаи мактаби олӣ барои рушди комили шахсияти толибилм ва омодагӣ барои кори рақобатпазир дар ҳолатҳои зудҳаракатии байналмилалӣ ва ҳамгироӣ равшан мебошанд;

- *муқарар карда шуд*, ки проблемаи ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии мутахассисиояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ ба таҳқиқоти илмие дахл дорад, ки фалсафаю педагогикаро дар ҳамкорӣ бо фарҳангшиносӣ, этика, психология ва фанҳои тахассусӣ тавъам месозад;

- *исбот карда шуд*, ки таҳқиқот натиҷабахшии модели коркардшудаи ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии техникиро тасдиқ кард, ки он мақсад, принсипҳо; мундариҷа; шаклҳо ва методҳо (гуфтугӯӣ, коммуникативӣ, эвристӣ, бозигӣ, методҳои лоиҳаҳо, моделсозӣ), давраҳои асосӣ (муқарраркунанда, ташаккулдиҳанда ва ҷамъбастӣ); натиҷаҳо (дараҷаҳои ташаккули муошират: эҷодӣ, маҳсулнок, бемаҳсул)-ро фаро мегирад;

- *ошкор карда шуд*, ки дар раванди таълим татбиқ гардондани МТМ «Забони англисӣ барои муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ» дар асоси методи таълими кредитӣ-амсилавӣ ба таъмини давра ба давраи салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии донишҷӯён дар муҳити бисёрэтникии муассисаи таҳсилоти олии техникӣ зимни ташаккули салоҳиятҳои коммуникативӣ ва иҷтимоӣ-фарҳангии мутахассисони оянда, иҷрои интихоби шаклҳо ва технологияҳои гуногуни инфиродикунонӣ ва ҷудосозии таълим мусоидат намуд.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот иборат аст аз:

- ҷамъбасти донишҳои фалсафию педагогӣ доир ба салоҳиятҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ ва касбии мутахассисиояндаи ихтисосҳои техникӣ аз забони англисӣ, ки тасаввуротҳои илмиро вобаста ба падидаи мазкури иҷтимоӣ-фарҳангӣ васеъ мегардонад;

- асоснок кардани таъсири маҷмӯи имкониятҳои муайяншуда ба самарабахшии раванди ташаккули салоҳиятҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ ва касбии мутахассисиояндаи ихтисосҳои техникӣ аз забони англисӣ, ки ба рушди назария ва амалияи омодасозии мутахассисони муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ мусоидат мекунад;

- коркарди шароитҳои педагогии истифодаи технологияҳои педагогӣ дар ташаккули салоҳиятҳои иҷтимоӣ-фарҳанг ва касбии мутахассисиояндаи ихтисосҳои

техникӣ аз забони англисӣ ва бо далелҳои муътамади илмӣ асоснок намудани болоравии динамикаи ташаккулёбии падидаи мазкур, ки ба фаъолнокии тафаккури донишҷӯён, рушди қобилияти зеҳнию маърифатӣ ва мустақилшавии онҳо, ташаккули малакаҳои истифодаи донишҳои гирифта дар раванди таълими умумии назариявӣ ва касбӣ мусоидат мекунад.

- таҳлилу таҳқиқи технологияҳои педагогӣ дар ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии касбии мутахассиси ояндаи ихтисосҳои техникӣ аз забони англисӣ дар асоси равияи тамоюли шахсиятӣ, ки давраҳо ва механизмҳои ташаккули салоҳияти номбурда дар мутахассисони ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ мавриди амал қарор мегирад.

Барои санҷиши фарзияи таҳқиқот ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда *методҳои зерин* истифода шудаанд:

1. *Методҳои назариявӣ*: омӯзиш ва таҳлили адабиёт доир ба масъалаи мавриди таҳқиқ, стандартҳои таҳсилот ва барномаҳои таълимӣ, синтез, муқоиса, моделсозии раванди таълим.

2. *Методҳои таҷрибавӣ*: мушоҳида, суҳбат, назарпурсӣ, мусоҳиба, санҷиши тестӣ, таҳлили маҳсули фаъолияти донишҷӯён, омӯзиш ва ҷамъбасти таҷрибаи кори омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ оид ба ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии мутахассисони ояндаи техникӣ ва ташкилу гузаронидани таҷрибаи озмоишӣ.

3. Озмоишҳои муқарраркунанда, ташаккулдиҳанда ва ҷамъбастии таҷрибаи таҳқиқотӣ.

4. Методҳои коркарди омории натиҷаҳои дар рафти таҷриба бадастомада ва шарҳи онҳо.

Дар таҳқиқоти диссертатсионӣ нуқтаҳои зерин баён шудаанд:

1. *Асоснок карда шудааст*, ки методикаи рушд ва ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии мутахассисони ояндаи техникии дар рисолаи таҳқиқотӣ тахияёфта самаранок буда, метавонад дар кори амалии дигар муассисаҳои таҳсилоти олии техникии ҷумҳурӣ бомуваффақият истифода гардад.

2. *Моҳият ва мавқеи* салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии донишҷӯёни донишгоҳҳои техникӣ ҳамчун қисмати салоҳияти ғайрзабонии коммуникативие муайян карда мешавад, ки он маҷмӯи донишҳо оид ба кишвари забони мавриди омӯзиш, фарҳанги кишвари худ, инчунин маҳорат, қобилият ва сифатҳои шахсиятро, ки ба толибилм барои тағйирдиҳии рафтори худ вобаста аз соҳа ва ҳолати муошират имкон медиҳад, фаро мегирад.

3. *Исбот карда шуд*, ки ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии донишҷӯёни донишгоҳҳои техникӣ дар раванди таълими фанҳои тахассусӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ низоми илман асосноки таълим ва тарбияи донишҷӯёне мебошад, ки тибқи Стандартҳои давлатии таҳсилот ва махсусияти раванди мазкур ҳамчун категорияи фалсафӣ-методӣ ба роҳ монда мешавад. Ҷузъҳои асосии таркибии низоми мазкур мақсад, мазмун, равия ва натиҷа маҳсуб мешаванд, ки асоси модел ва технологияи педагогии ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии мутахассиси ояндаи муассисаи техникӣ бо назардошти хусусиятҳои хоси ин раванд ва ташхиси мунтазами сатҳи бадастомадаро ташкил медиҳанд.

4. *Самарабахшии раванди* ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии мутахассиси ояндаи муассисаи олии техникӣ аз рӯи мавҷудияти низоме муайян карда мешавад, ки барои коркарди методика ҳамчун маҷмӯи шакл ва методҳои таъсиррасонии педагогӣ чун асос хизмат мекунад ва методикаи мазкур бошад, пешрафти пайдарҳами донишҷӯёнро аз марҳилаи репродуктивӣ (бемаҳсулӣ) тавассути марҳилаи маҳсулнокӣ ба марҳилаи эҷодкории фарогирии салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангӣ таъмин менамояд.

5. *Асоснок карда шуд*, ки технологияҳои педагогӣ дар таълими забони хориҷӣ бо мақсади омодагардонии мутахассисони техникӣ ба ҳамкории байнишахсӣ дар ҳолати коммуникатсияи байнифарҳангӣ ҳамчун технологияи тамоюли шахсии мутараққии таълим

амал мекунад ва алтернативаи низоми анъанавӣ ба сифати яке аз шароитҳои босамараи ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии донишҷӯён дар муҳити бисёрэтникии муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ мебошад.

Аҳамияти натиҷаҳои ба дастомада дар амалия бо он тасдиқ мегардад, ки:

1) Муҳтаво ва технологияи ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии мутахассисони ояндаи муассисаи олии техникӣ дар ҷараёни омӯзиши забони хориҷӣ ошкор карда шудааст;

2) Низоми таҳиягардидаи ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии донишҷӯёни донишгоҳҳои техникӣ дар раванди таълими фанҳои тахассусӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ барои коркарди методикаи махсуси марҳила ба марҳила ташаккул додани раванди мавриди таҳқиқ ҳамчун асос хизмат кард.

3) Маводи методие, ки муаллиф таҳия кардааст, имкон медиҳад, ки методикаи махсуси коркардшуда доир ба ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии мутахассиси ояндаи муассисаи олии техникӣ дар раванди омодасозии касбӣ ва рушди маданияти муҳандисии ӯ ба кор бурда шавад.

4) Маводҳои таҳқиқот инчунин метавонанд барои курсҳои махсус, машғулиятҳои амалӣ, тренингҳо дар раванди таълимии муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ мавриди истифода қарор дода шаванд

Дастовардҳои дигари илмӣ, ки навгонӣ ва арзишмандии натиҷаҳои бадастомадаро шаҳодат медиҳанд:

1. Дар илми педагогика ва таърихи маорифи Тоҷикистон методикаи ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии донишҷӯён дар ҷараёни таълими забони хориҷӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии техникии Ҷумҳурии Тоҷикистон омӯхта шуд.
2. Қавоиди консептуалии равияи ба шахсият нигаронидашудаи ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии донишҷӯён дар шароитҳои бисёрзабонии муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ коркард карда шуданд.
3. Мушкилоти омодасозии мутахассисони ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ барои ҳамкорӣ дар заминаи коммуникатсияи байнифарҳангӣ коркард карда шуд.
4. Моҳият ва сохтори салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии донишҷӯён зимни таълими муоширати ғайрзабонӣ дар муҳити бисёрзабонӣ муайян карда шуд, қисматҳои он (забонӣ, коммуникативӣ, мавзӯӣ, тамоюли шахсиятӣ, таълимӣ) ҷудо карда шуданд, иҷрои мундариҷавии онҳо мавриди баррасӣ қарор дода шуд.
5. Заминаҳои ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии донишҷӯён дар шароитҳои бисёрзабонии муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ муайян карда шуданд.
6. Модели ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии донишҷӯён дар самаранокии технологияҳои педагогӣ зимни таълими муоширати ғайрзабонӣ коркард карда шуд.
7. Низоми санҷиши ташаккулёбии салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии мутахассиси ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ, ки меъёрҳои фарҳангшиносӣ, коммуникативӣ, касбӣ ва шахсиятӣ-арзишӣ, ва нишондодҳои аз рӯйи ҳар меъёр мураттабшударо фаро мегирад, пешниҳод карда шуд.

Эътимоднокии натиҷаҳои бадастомадро инҳо таъмин менамоянд: истифодаи бунёди методологӣ ва назариявии таҳқиқот; такя ба маҷмӯи методҳои назариявӣ ва таҷрибавии таҳқиқот, ки ба мавзӯъ ва мақсадҳои таҳқиқот созгоранд; таҳлили шароит ва натиҷаҳои фаъолияти таҷрибавӣ-озмоишӣ; тасдиқи қоидаҳое, ки дар фарзия ва ғояи пешбарандаи таҳқиқот пешниҳод карда шудаанд; тафтиши маводи диссертатсия дар низоми таҳсилоти олии педагогӣ ва техникӣ; таҷрибаи шахсии амалии касбии фаъолияти омӯзгории муаллифи диссертатсия.

Натиҷа ва хулосаҳои рисолаи диссертатсионӣ дар назария ва методикаи таълим ва тарбия дар корбасти дурусти технологияҳои педагогӣ дар ташаккули салоҳиятҳои

иҷтимоӣ-фарҳангӣ ва касбии мутахассисиояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ *аз забони англисӣ мавриди истифода қарор хоҳад гирифт.*

Назария асос ёфтааст: - ба таълимоти фалсафие, ки моҳияти мафҳумҳои «этика», «ахлоқ», «одоб», «фарҳанг»-ро ошкор менамояд; муносибатҳои асосӣ дар омӯзиши мафҳумҳои «салоҳият», «салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангӣ» таҳлил карда шудаанд, моҳият, сохтор ва мазмуни салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангӣ мушаххас карда шуда, асосҳои педагогии ташаккулёбии салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангӣ донишҷӯён дар ҷараёни омӯзиши забони англисӣ дар донишгоҳҳои техникӣ баррасӣ карда шудаанд; муносибати шахсиятӣ-фаъолиятмандӣ ба ташаккули салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии донишҷӯён дар муҳити этникӣ-фарҳангӣ ва омодасозии мутахассисони ояндаи техникӣ ба ҳамкорӣ дар заминаи равобити байнифарҳангӣ маълум карда шудааст.

-таҳлили санадҳои меъёрӣ: Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», «Консепсияи миллии маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти олӣ ва баъдидонишгоҳӣ», Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тасдиқи барномаи давлатии такомул ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2004-2014» ва тамдиди он барои солҳои 2015-2020, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф ва сиёсати давлатии илмӣ-техникӣ» (1998), Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи иттилоотикунонӣ» (ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 2001, № 7; 2005, № 12) коркард ва пазируфта шуданд.

-мавриди истифода қарор гирифтаанд: асарҳои муҳаққиқону олимони ватанӣ ва хориҷӣ вобаста ба масъалаи таҳқиқшаванда;

- муқаррар карда шудааст, ки шароитҳои психологию педагогӣ барои омӯзиши забони англисӣ ба донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ бо истифода аз технологияҳои педагогӣ самарабахш буда, метавонад дар таҷрибаи кори дигар муассисаҳои олии таълимии ғайрзабонии ҷумҳурӣ мавриди истифода қарор гирад.

-муайян карда шудааст, ки тавассути таҳияи низоми методии таълими забони англисӣ ба донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ бо истифода аз технологияҳои педагогӣ ваҷҳи (мотиватсияи) донишҷӯён рушд менамояд.

Иштироки шахсии унвонҷӯ:

1. Муаллиф ғояҳо ва қоидаҳои асосии диссертатсияро аз ҷиҳати назариявӣ асоснок карда, амсилаи консептуалиро коркард намудааст, ки ин имконият додааст дар асоси муносибатҳои тамоюли шахсиятӣ ва босалоҳият масъалаи истифодаи технологияҳои педагогӣ дар ташаккули салоҳиятҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ ва касбии мутахассиси ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ аз забони англисӣ ҳал карда шавад.
2. Иҷрои бевоситаи кори таҳқиқотӣ, тафсир ва тафтиши натиҷаҳои бадастовардашуда самарабахш омӯхта шавад.
3. Иштироки шахсии унвонҷӯ инчунин дар он ифода меёбад, ки вай МТМ, силлабус ва нақшаи нави таълимиро оид ба курси «Забони англисӣ барои муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ» коркард ва ба ҷараёни таълим ворид намудааст. Унвонҷӯ дар интихоби усул ва тарзҳои таълим бо мақсади педагогикунонии кулли раванди омӯзиши касбӣ, амалигардонӣ ва роҳнамоии бевоситаи кори таҷрибавӣ-озмоишӣ, мустақилона ба анҷом расонидани рисолаи диссертатсионӣ ва асарҳои интишоршуда, аз ҷумла дастурҳои таълимӣ-методӣ ва мақолаҳо, фаъолона ширкат варзидааст.
4. Бо такя ба натиҷаҳои таҳқиқот, таҳлили таҷрибаи пешқадами педагогии муассисаҳои таҳсилоти олӣ техникӣ аз ҷониби муаллиф тавсияҳои илмӣ-амалӣ барои самаранокии ташаккули салоҳиятҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ ва касбии мутахассиси ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ аз забони англисӣ таҳия карда шудаанд.

Тавсияҳои асосӣ ҷиҳати истифодаи натиҷаҳои таҳқиқот:

1. Тахия ва татбиқи модел ва технологияҳои педагогие, ки барои комилгардонии раванди ташаккулёбии салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии мутахассисони ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ дар чараёни таълими фанҳои тахассусӣ мусоидат менамоянд;

2. Мукаммалсозии мазмуну моҳияти ташаккулёбии салоҳиятҳои иҷтимоӣ-фарҳангии мутахассисони ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ дар чараёни таълими фанҳои тахассусӣ;

3. Тахия ва татбиқи технологияи самараноки ташаккулёбии салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии мутахассисони ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ бо мақсади баланд бардоштани сифати омодасозии онҳо;

4. Барои бомуваффақият ташкил намудани раванди ташаккулёбии салоҳияти иҷтимоӣ-фарҳангии мутахассисони ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ дар нақшаҳои таълимии онҳо дохил намудани курсҳои амалӣ ва курсҳои махсус, ки ба омоданамоии онҳо равона шудааст.

5. Методикаи рушд ва ташаккули салоҳиятҳои иҷтимоӣ-фарҳангии Донишҷӯёни донишгоҳҳои техникии дар рисолаи таҳқиқотӣ тахияёфта самаранок буда, метавонад дар кори амалии дигар муассисаҳои таҳсилоти олии техникии ҷумҳурӣ бомуваффақият истифода гардад.

Дар таҳқиқоти диссертатсионӣ проблемаҳо ва вазифаҳое ҳаллу фасл мегарданд, ки ба меъёрҳои воҳидҳои дохила мутобиқанд ва онҳо бо натиҷаҳои таҳқиқоти баргузоргардида исбот карда мешаванд: ҷиҳати хулоса ва тавсияҳои амалӣ, шароитҳои педагогии оптималии коркардгардида, ки барои рушд ва ташаккули салоҳиятҳои иҷтимоӣ-фарҳангии мутахассисони ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии техникӣ истифода мегарданд.

Шӯрои диссертатсионӣ ба хулосае омад, ки таҳқиқоти мазкур кори илмӣ-тахассусиро дар бар гирифта, ба талаботи банди 2 ва зербандҳои 10 ва 11 "Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор)"-и Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 ноябри соли 2016, № 505 тасдиқ шудааст, комилан мувофиқат мекунад.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар Шӯрои диссертатсионӣ аз шумораи умумии 15 нафар аъзои Шӯрои диссертатсионӣ, 12 нафар иштирок дошт, ки аз ин 8 нафар аз рӯйи ихтисоси 13.00.02 - Назария ва методикаи таълиму тарбия (забонҳои хориҷӣ) (илмҳои педагогӣ) мебошанд, дар ҷаласа иштирок доштанд.

Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» 12 нафар, «зид» __ нест, «баргаҳои беэътибор» - нест.

Муовини раиси Шӯрои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои филологӣ, профессор Балхова С. Я.

Котиби илмии Шӯрои диссертатсионӣ,
номзади илмҳои педагогӣ Гургулиева О.